

K čemu sloužil středověký hrad?

Vzdělávací cíl: Žáci se prostřednictvím analýzy hradních dispozic dozvědí, jakou důležitou funkci plnily hrady ve středověku.

Klíčová slova: středověk, středověká architektura, příčiny a důsledky, diskutujeme

Práce s jednotlivými slidy:

Poznámky:

1 ZKOUMÁNÍ FOTOGRAFIÍ HRADU (5 min.)

Prohlížení fotografií hradu s pomocí lupy a četba popisky.

Cvičení obsahuje fotografie Bezdězu z jihovýchodu a severovýchodu, aby žáci získali lepší představu o celém objektu.

2 POPIS FOTOGRAFIÍ (5 min.)

Označování důležitých prvků na fotografiích a jejich popis.

Žáci vyznačují prvky hradu, které jim přijdou důležité. Při popisech mohou použít jim známé názvy prvků (hradba, věž), nebo dispozice popíší vlastními slovy (dlouhá zeď, nějaká rozhledna). Všimnout by si mohli jednak prvků v rámci areálu stavby (hradba, věže, zastřešené i nezastřešené obytné budovy, křížová cesta, kaple), jednak detailů týkajících se okolí hradu (suchý les, pokračování křížové cesty, výhled do kraje apod.). Je možné, že zaznamenají rovněž moderní budovu za hradem (severozápadní pohled).

3 PŘÍRAZOVÁNÍ ŠTÍTKŮ (5min.)

Přiřazování štítků s charakteristikami k obrázkům hradních prvků.

Štítky obsahují popis základních funkcí některých hradních prvků. Žáci dostávají okamžitou zpětnou vazbu, zda štítky přiřadili správně.

4 ŠKÁLOVÁNÍ VLASTNOSTÍ (10 min.)

Zvětšování a zmenšování hradních charakteristik podle toho, jak mohli pomoci při obraně Bezdězu.

Žáci mají za úkol zvětšit ty prvky, které podle nich pomáhaly při obraně nejvíce, naopak zmenšit ty, které nemusely být při obraně tak důležité. Tato část cvičení má především upozornit na obranný charakter Bezdězu, zejména jeho výhodnou pozici na kopci. Žáci by tedy měli označit zejména strategickou pozici hradu, dále zdroj vody, nutný k obraně takto položeného místa. V závislosti na znalosti středověkého způsobu dobývání hradu by mohli také uvažovat o spojitosti mezi existencí věže u brány a pouze jedinou přístupovou cestou. Ani u jedné dispozice by ale nemělo docházet k výraznému zmenšení.

5 INTERPRETACE PRAMENŮ (10 min.)

Zvětšování a zmenšování hradních charakteristik podle toho, jak mohli pomoci při obraně Bezdězu.

Žáci by měli ve své argumentaci využít poznatky ze své předchozí práce.

Možná podoba žákovské odpovědi: Bezděz měl obrannou funkci, protože je postavený tak, aby se do něj dalo špatně dostat: stojí na vysokém kopci, má jen jednu přístupovou cestu a vstupní bránu hlídá další věž. Všechny budovy, kde se bydlelo, leží daleko od brány, aby se do nich nepřátelé nemohli tak snadno dostat. Navíc má hrad i vlastní studnu, takže možná mohl vydržet i delší obléhání. Další argumenty, které mohou žáci uvést: Hrad byl na kopci, takže odsud bylo dobře vidět všechny nepřátele. Ti se zas v těžkém brnění nemohli dostat do kopce. Nad přístupovou cestou vedou hradby, takže obránci mohli na nepřátele střílet.

Druhá otázka závisí více na individuálních zkušenostech a názorech žáků. Odpovědi tedy mohou být odlišné, ovšem měly by být vždy nějak odůvodněné.

Možná podoba žákovské odpovědi: Hradby slouží jako inspirace programátorům, aby měly jejich počítačové hry lepší pozadí. Na hradby chodíme kvůli prohlídkám, abychom se něco dozvěděli o české historii. Taky si tam můžeme vyzkoušet, jaký byl život ve středověku (střílení kuší, středověká kuchyně, ...). Na hrad můžeme jít, protože je odtud hezký výhled.

Vyučující může zmínit i další funkce středověkých hradů a srovnat je s těmi, které žáci uvedli jako současné funkce hrad (např. hrad jako místo kultury kdysi i dnes – pořádání turnajů, hostin, představení kejklířů; dnes události se středověkou tematikou).

Další možnosti zapojení do výuky:

- a) Návštěva hradu v okolí školy a hledání podobných prvků, jako má Bezděz.
- b) Srovnání funkce hradu s funkcemi zámku.
- c) Jaký další hradní prvek či dispozice by mohl zvýšit obranu hradu?
- d) Představte si, že jste husité, kteří mají dobýt Bezděz. Co byste udělali?
- e) Práce s internetovými zdroji:
  - Byl Bezděz někdy dobyt?
  - Kde se na Bezdězu vzala křížová cesta?